

פסחים עה

משה שווערד

1. ספר דבר שמואל

מרצה ציץ עלוהי ומשווי לי כטוור וקבע לי בפיגול
ומפיק לה מידי מעילה. נסחפקתי למי"ד עומאכ הותרה
צניבור ולרי יהודכ הותרה אף צאין הליץ על מנחו אס נקבע צפיגול
ונפקע מידי מעילה, אס נימא בא דעומאכ הותרה אינו אלא צמה
שנוגע לעבודה הקרבן בלבד ולא דמשוי לי כטוור, ולגבי קביעות
הפיגול והפקעת המעילה נלמדך לרזוי ליץ, או דכיון דהותרה כווי לי
כטוור ונקבע צפיגול גם בלא רזוי ליץ, ונראה להוכיח מגמי לקמן
(דף פ' ע"א) זמ"ד יש תשלומים לפסח הכא צעומאכ קסבר עומאכ

2. רש"ש מסכת פסחים דף עה עמוד א

ד"ה מכלל תימה כו'. ע"י צל"ח שישב הסוגיא אזלא אליבא דרב יוסף (במנחות מו ב) דס"ל דשתה"ל הבאות
בפ"ע מתחלתן לשריפה הם באים. וא"כ אין נקראים אכילות. ולכאורה לפ"ז מאי קמתקיף רב מרי לקמן. וי"ל
דודאי רב מרי דמוקי למתניתין בבאות בפ"ע ע"כ ס"ל דלאכילה הם באות מדקתני ואין נאכלים. אבל השתא ע"כ
ס"ד דמיירי בבאים עם הזבח וא"כ שפיר י"ל דסבר כרב יוסף. [אבל עיקר דברי הצ"ח מופרכין. דמכל מקום נפקא מינה להבאים עם
הזבח ולענין תנופה כמש"כ התוס' לעיל]:

3. משנה מסכת פרה פרק ג משנה א

[*] שבעת ימים קודם לשרפת הפרה מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה צפונה
מזרחה ובית אבן היתה נקראת ומזין עליו כל ז' הימים מכל חטאות שהיו שם ר' יוסי אומר לא היו מזין עליו
אלא בשלישי ובשביעי בלבד ר' חנינא סגן הכהנים אומר על הכהן השורף את הפרה מזין כל שבעת הימים ועל
של יוה"כ לא היו מזין עליו אלא בשלישי ובשביעי בלבד:

4. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת פרה פרק ג

ומזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם רוצה לומר אפר פרות אדומות שנעשו מימות משה עד אותו הזמן,
לפי שהשארית הנשארת מכל אחת מוצנע ונשמר, ומזין עליו בכל יום מאפר פרה שאינו אפר פרה שהזו עליו
ממנו ביום שלפניו.

5. תפארת ישראל - יכין מסכת פרה פרק ג

(ז) שהיו שם. דמכל פרה שעשו מימות משה ואילך, הניחו שליש מאפרה בחיל שבהר הבית למשמרת [כשלהי
פרקין], וקאמר הכא שבכל יום מז' ימי הפרשתו הזו עליו מכל אפר ואפר של כל הפרות שנעשו מאז מימי
משרע"ה (א):

6. תפארת ישראל - בועז מסכת פרה פרק ג

(א) כך כתב הרמב"ם [פ"ב מפרה] וכך כ' גם רב"א. וזה דלא כהר"ש והר"ב שכתב שבכל יום הזו עליו
מפרה אחרת. וק"ל על זה. וכי אפשר כן. והרי משנתנו אמרה שמזין עליו מכל החטאות שהיו שם. והרי לכ"ע רק ו' ימי הזאה היו.
דביום ד' לפרישתו לא הוזה עליו [כיומא דח"ב]. ולכ"ע לקמן [מ"ה] היו שם יותר משש חטאות. והכי אמרינן לקמן לא מצאו משבע
וכו'. וא"כ כיון שהיו צריכין להזות עליו מכל החטאות בו' ימי הפרישה א"כ הזאה דמהחטאות שהיו יתירות על ימי הפרישה מתי עבד
להו. ויש לדחוק דהא דקאמר תנא דהזו עליו מכל החטאות לאו דוקא. אלא ר"ל מכל הפרות האפשריים. בהו'
ימים. הזו עליו. אבל לעולם הזו עליו בכל יום רק מפרה א'. והן אמת דמשנה ה' משמע קצת כפי' הר"ש והר"ב. דקאמר
לא מצאו משבע וכו'. וק' אכתי שבע מאן דכר שמי' דנצטרך להזות משבע. אע"כ דסמיך אמאי דקאמר במשנתנו דמזין עליו כל ז' ימים

מכל חטאות שהיו שם. והיינו כהר"ב דמזין עליו כל יום מפרה אחרת [אפ"ה כמו לעיל ל"ד ה"ג הכא]. אבל אעפ"כ אין בכל דקדוק זה כדאי לתרץ תמי' גדולה דק' לדברי הר"ב. דהרי כל הזאות הללו שמכל הפרות. הי' רק מחשש שאפילו יש מהן שלא נעשו בהכשר בדקדוק כתיקונא. אפ"ה לא ימלט שאחת מכל החטאות כתיקונה היתה בלי שום פגם. ואם כדברי רבותינו הנ"ל. מה הועילו חכמים בתקנתן. הרי לא הזו מכל א' רק הזאה א'. והרי הזאה א' בלי השנייה לא מהני כלום. ויש ליישב בדוחק:

7. שערים מצויינים בהלכה

דף עח. ור' יוסי מזכי שטרא לבי תרי הוא. פרש"י בתמיה, מי ראה שטר שמזכה התובע והנתבע דקאמר ר' יוסי רואה אני את דברי שניהן. וכעין זה מצינו גם ברמב"ם (פסהמ"ק פ"א ה"ל) שכתב, נשאר מן הבשר פחות מכזית לא יזרוק, ואם זרק לא הורצה, וזהו כר' יהושע דאם אין דם אין בשר, ואם אין בשר אין דם, ולהלן (פי"א ה"כ) גבי מנחות כתב, דאם קמץ את המנחה ואח"כ יצאו השירים או אבדו, לא יקטיר הקומץ, ואם הקטיר הורצה. והקשה בלחם משנה (שם הל"ד) הא ר' יהושע אין מחלק בין זבחים למנחות כו' עי"ש. ועי' בקהלות יעקב (סי' [נב]) ג"ה

8. ספר קהלות יעקב

סימן נח

בענין אם אין שיריים אין קומץ

הרמב"ם ז"ל פ"א מפסוקי"ק הלכה ל"ד פסק כר"י דאם אין בשר אין דם ואם זרק לא הורצה, וצפ"ח שם ה"כ לענין מנחות פסק דאם אין שיריים לא יקטיר את הקומץ ואם הקטיר הורצה, והוא תמוה דמסוגיא דפסחים דע"ז ודע"ח מצוה דדמיין אהדדי ומש"כ הכ"מ דכ"ה בתוספתא תמה הלח"מ דליתא בתוס' שלפנינו והלח"מ שם פ"א כתב דפסק כר' יוסי דאמר רואה אני דברי ר"א דזיעבד ואפ"י בצדוד ושרוף אם זרק הורצה וסובר הרמב"ם ז"ל דר' יוסי לא הסכים לדרי"א דזיעבד הורצה אלא במנחות שהורצה אע"פ שאין שיריים אבל בזבחים קי"ל כר"י עי"ש בלח"מ שנדחק צפי' בסוגיא עד"ז. מיהו עכ"פ עממא צפי' מ"ש בזה מנחות מזבחים, וצוהור שמה פ"ג ממעילה כ"ג מצוה דמנחות שאני דבהקומץ עלמו

איכא אכילת מזבח וכיו הקטרת הקומץ כאימורים וכרו אפי' בזבחים אם נשתייר כזית מאימורים זורק את הדם והקומץ עלמו מלכד תורת זריקה שבו [שהוא המחיר כזריקה בזבחים] אית צי' מתורת הקטרה ולכן אם זרק הורצה, והוא מחצצר היעב עפמש"כ הרמב"ם ז"ל צפ"ח פ"ק דמנחות שהקומץ ולבונה עלמן הם דם ואימורים וצפ"צ דמנחות כתב שהקומץ ולבונה כמו אימורין מן הזבח ע"ש ונמצא שהקומץ עלמו יש צו תורת דם ותורת אימורין ולכן אפי' ליכא שיריים כלל אכתי אית בהמנחה תורת אימורין להקטרה צאותו קומץ גופי' וראיתי שקרוצ לזה כתב ג"כ באחיעזר סי' מ"א סק"ט ע"ש. אך לפ"ז דאיכא בהקומץ עלמו גם תורת שיריים כאימורין ל"ע למה לא יקטיר לכתחילה דהא צנשתיר כזית אימורין זורק לכתחילה, ויחכן צה, דרש"י ז"ל פירש במנחות ד"ט ד"ה כח"י אית דזריקה דם

9. ספר דבר שמואל

כי היכי דפליגי בזבחים פליגי נמי במנחות. והרמב"ם צ"ח
 פסוקה"ק הלכה כ"ד פסק כר"י דאם אין צמר אין דם ואם
 זרק לא הולכה, וצ"ח שם ה"ב כחז דאם אין שיריים לא יקטיר את
 הקומץ ואם הקטיר הולכה, וע"י מש"כ צ"ח צ"ח פ"ג מעולה ה"ג,
 וצ"ח ע"י מ"ח סק"ע וס"י מ"ב, וצ"ח פ"ג מנחות לדף
 כ"ו, וצ"ח מנחות ס"י ל"ב ס"ק ל"ה וס"ק ל"ה כחז ש"ס ג"ס
 ברמב"ם ו"ל דצ"ח וס"ק ג"ס במנחות לא הולכה, וקבלות יעקב
 ס"י ג"ב.

10. תפארת ישראל - יכין מסכת פסחים פרק ז משנה ה

כז) אינו זורק את הדם. דעיקר הפסח לאכילה ואילה"ק האיך אפשר קודם זריקת הדם שנטמא הבשר, והחלב יהיה טהור, הרי הדם נזרק מיד קודם שנפתח הבטן, י"ל דמיררי שהיה ממרס בדם עד אחר שהוציא החלב [כפ"ה מ"ג]:

11. שפת אמת מסכת פסחים דף עח עמוד ב

במשנה נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם יש לעיין באם נשאר כזית שלא נטמא אם כולן יוצאין בזה הפסח כיון דכל אחד וא' ראוי שיאכל אותו כזית או נימא כיון דכולן שותפין נמצא דאין לכל א' רק משהו בזה הכזית ואין זורקין אך לקמן אמרינן בס"ד דגמ' דטעמי' דר' נתן הוא הואיל ואי ממשכי הני כו' וא"כ

י"ל דזה הסברא נשאר גם במסקנא ולכן יש לגמגם על מ"ש התוס' סו"ה ולר"נ דהא דאר"נ דיוצאין בפסח א' היינו דוקא בדיעבד דמנ"ל הא די"ל דאפי' לכתחילה יוצאין משום דאי ממשכי הני כו' ומשמע דס"ל דלמסקנא לית לן סברא זו כלל וצ"ע בזה ואם נימא דכיון דליכא כזית לכל אחד אין כולם יוצאין בו יש לעיין אם נאמר כדי לתקן אותם שא"י לאכול לא יזרוק הדם וימנו כולם על פסח אחר כיון דאם יזרוק לא יוכלו לעשות כן דאין נמנים על ב' פסחים כאחד אך מדתניא בגמ' ר"נ אומר אלו ואלו פטורין שכבר נזרק הדם משמע דוקא שכבר נזרק אבל לכתחילה אין זורקין כדי לתקן האחרונים שיוכלו לאכול אע"ג דס"ל דאכילה לא מעכב אך לפ"ז קשה מה דאמרינן מתני' קשיתי' אמאי תנן אין זורק את הדם ליחני פסול הא י"ל דמתני' איירי בכה"ג דנטמא מקצת בשר ולהכי לא מצי למיתני אלא דאין זורקין אבל ל"ש למיתני פסול כיון דעכ"פ הורצה למקצת אנשים מיהו י"ל דלשון נטמא בשר וחלב קיים משמע דכולו נטמא [אך בתוספ' תניא אם יש כזית לכ"א ואחד זורק ואם לאו לא יזרוק ופי' הכ"מ (פ"ד מה' ק"פ ה"ב) דבנטמא קצת הבשר איירי ע"ש]:

12. ספר דבר שמואל

אכילה לא מעכבא. ויל"ע מהא דאמרינן לעיל (ע"ז:) הפסח שזא
 צטומאח נאכל צטומאח שלא זא מחחילתו אלא לאכילה, וכיון
 דאכילה לא מעכב נימא שלא הותרה אלא ההקדשה ולא האכילה,
 ונראה דכיון דצטומאח גברי מודה דאכילה מעכבת ומימ החירה
 החורה ההקדשה צפסח שזא צטומאח מוכרח מחא שזא לאכילה,
 וממילא נשמע ג"כ צטומאח צמר שהותר נמי לאכילה דלא גרע מצטומאח
 גברי, ש"ר שקדמני צזא צחז"ח, וע"י מ"ש להלן דף ע"ז ע"ח
 ד"כ מוטב.

13. שו"ת משנה הלכות חלק טו סימן קנ

קרנן פסח האם בא לכפרה

בדבר קושיתו אפרש"י פסחים ע"ח ע"ב לא מעכבא ופרש"י כפרה בדיעבד וקשה ליה למעכ"ת דפסח לא

בא לכפר ואמרתיו על הטעל' דהכונה לכפר היינו על מ"ע דקרנן פסח, ואפרש קצת הנה במשנה נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם ובגמ' אמר רב גידל אמר רב אם זרק הורצה, ופרש"י הורצה ופטור מלעשות פסח שני, לא מעכבא כפרה בדיעבד, והנה כל קרבן חובה שמביאין בעלים יש בו ריצוי לה' ובקרא ונרצה לו לכפר עליו (ויקרא א ד) ובגמ' וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה בלא דם אלא מה ת"ל וסמך ונרצה לומר לך שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאלו לא כפר וכפר. מכאן לסמיכה שאינה מעכבת. ועיין עוד בזבחים ל"ט וכפר אף על פי שלא סמך ונסלח אף על פי שלא נתן שיריים.

ועיין זכחים דף כ"ט ע"ב סד"א הני מילי בכור דלאו בר הרצאה הוא אבל קדשים דבני הרצאה ניהו ועיין רש"י דלאו בר הרצאה אינו בא לכפר אבל קדשים כגון עולה שמכפרת על עשה ושלמים שמביאין לדורון ליתן שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ואימר הואיל ואיחרו בא בעבירה ולא לירצו קמ"ל.

והנה בפסח נמי אמרו ביה הורצה ובגמ' אמר רב גידל אמר רב אם זרק הורצה והא בעינן אכילה אכילה לא מעכבא וכו' פי' דכיון דהפסח נשחט לשמה ולשם בעליו ולאכלו ואם שחטו ועשה ככל אלה הורצה לו ואם לא עשה כן לא הורצה לו ועיין רמב"ם פ"ד מהק"פ ה"ב, והנה ס"ד דהפסח כיון שבא עיקרו לאכילה ומה"ט הבא בטומאה נאכל בטומאתו א"כ כשנטמא בשר דקיי"ל אינו זורק את הדם ולא כן בשאר קדשים והטעם משום דעיקר הקרבן בא לאכילה א"כ ס"ד דהכ"נ אם נטמא הבשר כיון שאינו ראוי לאכילה לא הורצה ולא עשה כפרתו הצריך לרצות את קונאו בקרבנו קמ"ל אכילה לא מעכב וממילא הורצה אעפ"כ והיינו הכפרה כלומר שהורצה, וכעין זה בסדר ליל פסח נרצה...

איברא דבב"ר (נשא פ' י"ג כ') הביאו בילקוט ראובני פ' בא והי' הדם לכם לאות על הבתים וגו', שעיר עזים אחד לחטאת נגד הפסח שצוה הקדוש ברוך הוא לעשות מן העזים על פרישת ע"ז לפי שעע"ז היו ישראל במצרים ולא הי' מדה"ד נותנת לגאלם ועל שפרשו מע"ז נגאלו, כמה דתימה וראיתי את הדם ופסחתי עליכם לפי' הקריבו כנגדה שעיר לחטאת לפי שבעון ע"ז היו מקריבין שעיר לחטאת ע"ש. הנה לפ"ז פסח ראשון נמי באמת הובא לכפר על מעשה ע"ז כדכתיב משכו וקחו לכם צאן ואין בין פסח מצרים לפסח דורות א"כ באמת בכל פסח איכא נמי כפרה וריצוי ואתי שפיר פרש"י והלבוש ז"ל וק"ל. ועיין עוד אהבת יהונתן עה"ת הביאו הפרד"י פ' בא עה"פ אזוב וגו' בסף ות"י דבמן פחרא והוא כלי חרס.

14. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קיח

... איברא דצדק כתר"ה בידע שהוא שבת להסוכרים שחלה שבועה לעבור על אסור דרבנן, דאף בהיה אנוס כל העת ועתה הא הוא אנוס מצד האיסור דרבנן נחשב עובר על השבועה מאחר דהא ידע בעת השבועה מאונס זה דיהיה אסור מדרבנן ומ"מ נשבע שיעבור, ומ"מ יהיה אסור לעבור האיסור דרבנן כדי שלא לעבור השבועה כדלעיל. אבל בלא ידע שהוא יהיה שבת א"כ לא היה מויד ועתה שנודע שהוא שבת הרי הוא אנוס ומ"ט נחשב עובר על השבועה אלא ודאי מאחר שיכול לתקן אף קודם החיוב ולא תיקן עובר אם ידע שלמחר לא יוכל לתקן.

ומה שהוכיח כתר"ה דאף לר"א לא נדחה שבת בשביל מצות מחר, מהא דאמר דאכילת פסחים לא מעכבא ולכן אין מזין בשבת, והא עכ"פ אכילת פסחים היא מ"ע שדוחה שבת היא ומכשירה לר"א כמו במצה וא"כ מ"ט אין מזין כדי שיוכל לקיים מצות אכילת פסח בלילה. הנה קושיא זו אינה דוקא עלי דהא מה שבארתי מוכרח כן לפי' הלח"מ ופי' המשנה להרמב"ם בעצמו שמפרשים דר"ע איירי בהזאה דר"ג בשבת. ומה שרצה כתר"ה לדחוק דהזאה דטומאות שאין הנזיר מגלח שהוא ב"ד אסור משום הזאה ד"ג בשבת ולר"א אין שייך לגזור משום הזאה ד"ג מאחר דאף מלאכה דאורייתא דוחה, הוא דחוק מאד דאם יש טעם לגזור גם ר"א יודה שיכולין לגזור דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת בשב ואל תעשה. וגם ודאי הא ברור שר"א מודה לגזירה דאין תוקעין בשבת דהא לא יפלוג ארבן יוחנן ב"ז רבו וכל דורות הראשונים שלא תקעו בגבולין בשבת אלא ודאי מאחר שאיכא טעם לגזור גזרין אף לר"א. וזה שלא קשה וליעבריה לר"א צריך לומר משום דלמוד התקיעה וכן הלמוד איך נוטלין לולב לא נחשבו אף הכשר מצוה ורק בהזאה מקשה הגמ' וניעבריה לר"א משום דבהזאה אין הועברה להתלמד איך להזות רק שמא יהיה באופן שמוכרח להתעבר ד' אמות ברה"ר או מרשות לרשות.

ולכן מצד חומר הקושיא צריך לומר דלר"א אכילת פסחים לא מעכבא כלל דאין בזה חיוב עשה מיוחדת כמו מצה אלא רק דין אכילה של שאר אכילת קדשים שלא מוטל החיוב על כל אדם בעצמו. ובע"כ צ"ל כן דאל"כ מאחר שאסרו הזאה ולא יוכל לאכול הפסח איך מותר לו להביא הפסח ולעקור מ"ע בידים הא אם לא יביא יקיים מצות פסח שני ועתה לא יוכל לקיים כי יפטר בזה שהביא עתה. אלא ודאי שסובר שאין על האדם חיוב כלל רק אם יוכל יתחייב לאכול כמו בכל אכילת קדשים ולכן מאחר שיוכל להקריב אף שלא יוכל לאכול אין קפידא ולכן אין דוחה שבת (ומצאתי כן בס' אור חדש שמפרש בדף ע"ח /פסחים/ שסובר כן ר' נתן ומוכיח מהא דיליף מקרא שכל ישראל יוצאין בפסח אחד אף שלא יהיה כזית לכל אחד ותירוצן דאי ממשכי נדחה והקרא איירי אף לכתחלה עיין שם).

15. שטמ"ק

גזרה שמא יטמאו הבעלים לאחר זריקה וכו'. לכאורה כיון דאסור לאכול מדרבנן מטעם גזרה הא הוי שלא לאוכלין ואיך זורקין את הדם. וצריך לומר כיון שאינו אסור אלא מדרבנן חשיב ראוי לאכילה. נומכאן ראייה דהיכא שננטמא בטומאה דרבנן כיון דמה"ת ראוי לאכול חשיב גבירא בר אכילה. ועוד יש להביא ראייה מסוגיא לקמן (פ"א) דלר' יוסי טומאה למפרע מדרבנן, וא"כ אמאי פסורין מפסח שני אם שחטו וזרקו עליהם הא אינם ראויים לאכילה דהא הגמרא אולא למ"ד שוחטין חורקין על טמא שרץ ולדידיה הפסול בכל הטמאים מפני שאינם

16. דף על הדף פסחים דף עז עמוד ב

בגמ': אי בציבור אמאי אין הבשר נאכל בטומאה גזירה שמא יטמאו הבעלים לאחר זריקה וכו'.
היבין דעת (יו"ד ק"א ד') הוכיח מכאן דהראוי לאכילת ק"פ מדאורייתא יוצא חובת פסח אף על גב דאינו
ראוי לאכול מדרבנן. [וכן מוכח מתוס' לקמן צג: ע"ש מש"כ בשם המקדש דוד]. אלא דהעיר ע"ז מסוגיא דלעיל
ט: בהא דמותיב רב אדא בר אבא לרבא ע"ש, ודו"ק.

=====

=====

1. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת פסחים דף עז עמוד א

חידוש השפ"א בק"פ טומאתו דחוויה ואינו נראה

טומאה דחוויה היא בציבור. הנה אנן פסקינן דטומאה דחוויה בציבור, וכיון שכן הרי כל מה שאפשר להמנע
מלהתיר הטומאה צריך להשתדל בזה, וכיון שאין אדם מחוייב באכילת הקרבן פסח יותר מכזית, כ'
השפ"א דצריכין למנות הרבה בנ"א על פסח אחד, בכדי שלא יגיע לכל א' יותר מכזית. דלא התירה תורה
אלא שיעור אכילה ולא יותר. ושלא יגיע לידי נותר.

ואולם באמת הרי מצינו שפסח הבא בטומאה אפי' טהורין יכולין לאכול ואין צריכין להביא קרבן בפני
עצמן. ולכאן אי הותרה א"ש, אבל דחוויה - קשיא. אע"כ דאף דצריך להשתדל שלא להגיע לדחיה, אבל
אם כבר נדחה שוב הו"ל היתר דהו"ל כאילו הקרבן טהור.

2. דף על הדף פסחים דף עז עמוד ב

בגמ': שחטו לאוכליו וזרקו דמו שלא לאוכליו הפסח עצמו כשר ואדם יוצא בו ידי חובתו וכו'.

הגאון מקוטנא זצ"ל בשו"ת יבין דעת לקוטי שו"ת (סי' כ"א ס"ק א') כתב וז"ל:

כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' ק"פ שחט לאכליו ע"מ לזרוק דמו שלא לאכליו הפסח כשר ואינו עולה לשם
חובה וכתב הכ"מ ברייתא דפסחים ע"ח, ותמהו דהרי בהדי' אמרינן שם דאדם יוצא ידי חובתו בפסח,
ונראה שהרמב"ם גורס שלא כרש"י, אלא דקשה דא"כ היכא מצי למימר ר"נ הוא, הא לר"נ דאכילת פסחים
לא מעכבי למה לא יצא ידי חובתו.

הן אמת לפמש"כ התוס' שם יש לקיים גירסת הרמז"ל בדוחק, אך מירושלמי פרק אלו דברים מוכח להדי'
דיצא ידי חובתו דקאמר התם בשחטו לזרוק דמו שלא לשם אוכלין נעשה כאלו שחט לשמו ושלא לשמו, והרי
בשחט לשמו ושלא לשמו עולה לשם חובה, ומזה נראה כגו' רש"י, וצ"ע על נ"כ שלא הרגישו בזה, גם צל"ע
לדעת הרמז"ל דצריך להביא פסח אחר, אם הפסח הראשון נאכל צלי ובלילה, או דילמא דין שלמים יש לו כמו
בכל מותר פסח וצ"ע. ע"כ.

פסחים דף עח:

נפסל הבשר [4] באופנים דלהלן, האם יזרוק את הדם? [סיכום הסוגיא].

בציבור		ביחיד	
נאבד או נשרף	נטמא	נאבד או נשרף	נטמא
יזרוק הדם לכתחילה - דאף שאין דם יש בשר			
לא יזרוק - אין בשר אין דם	יזרוק - טומאה הותרה בציבור [5]	לא יזרוק - אין בשר אין דם	לכתחילה: לא יזרוק בדיעבד: כשר
לכתחילה: לא בדיעבד: כשר	לכתחילה: לא בדיעבד: כשר [7]	לכתחילה: לא בדיעבד: כשר [6]	לכתחילה: לא יזרוק בדיעבד: כשר

נטמא הבשר וחלב קיים נטמא החלב והבשר קיים מה הדין (לכו"ע)?

בשאר קרבנות	בפסח	
זורק את הדם [9]	אינו זורק את הדם [8]	נטמא הבשר וחלב קיים
זורק את הדם		נטמא החלב והבשר קיים

פסחים דף עח:

נטמא הבשר והחלב קיים, מה הדין בזריקת הדם לכתחילה ובדיעבד?

בדיעבד	לכתחילה	
אם זרק הורצה	לא יזרוק	לר' נתן, ולרב לסתם מתניתין
אם זרק לא הורצה	לא יזרוק	לחכמים

האם אכילת הפסח מעכבת באופנים דלהלן?

היכא שאדם לא ראוי		היכא שנטמא הבשר ואינו ראוי	
בשעת זריקה	בשעת שחיטה		
לר' יוחנן: לא יצא	לא יצא [12]	יצא ידי חובה ואינה מעכבת [11]	לר' נתן [10]
לר' אלעזר: יצא		לא יצא - דאכילה מעכבת [13]	לחכמים

[4] מ"ירי בכל הקרבנות מחוץ מפסח, דגבי פסח תנן במתניתין שאם אין הבשר קיים אינו זורק את הדם כיון שעיקר הפסח בא לאכילה.

[5] לפירש"י. ואילו לתוס' (בד"ה הא) הטעם הוא משום שציץ מרצה על אכילות.

[6] ר' יוסי ראה את דברי ר' יהושע וסובר כמותו שלא יזרוק לכתחילה בין בטומאה ובין באבד ושרוף, וראה את דברי ר"א באבד ושרוף שבדיעבד כשר, (ובזה לא ס"ל כר' יהושע שאומר שאפי' בדיעבד פסול).

[7] ס"ל לר' יוסי שטומאה דחוייה בציבור ואין הציץ מרצה על אכילות, וממילא יש כאן את הכלל "אם אין בשר אין דם" שסובר בזה ר' יוסי שלכתחילה לא יזרוק ובדיעבד הורצה וכלל. ואת הקולא שיש לר' יהושע בציבור משום שטומאה הותרה בציבור - לרש"י, או שציץ מרצה על אכילות, זה ליתא לר' יוסי.

[8] אפי' אליבא דר' אלעזר, כיון שעיקר הפסח בא לאכילה וכאן אינו יכול להאכל. (אולם ע' לקמן).

[9] אפי' אליבא דר' יהושע, דכיון שהדם מתיר את החלב למזבח והחלב קיים (או הבשר קיים) בזה סגי.

[10] לקמן (דף עט.) יתבאר שזו גם דעת ר' יהושע.

[11] ור"ה אם נמנו עליו אנשים הרבה עד שאין כזית לכל אחד, ג"כ מהני, וכל ישראל יוצאים בפסח אחד.

[12] לכו"ע בעינין שיהיה גברא ראוי בשעת שחיטה דכתב "איש לפי אכלו תכוסו", והנידון הוא על שעת זריקה, בזה נחלקו האמוראים בדעת ר' נתן (ור' יהושע).

[13] ואם נמנו יותר מכדי כזית לכל אחד לא יצאו ידי חובה, ואם נמנו חבורה ראשונה והיה להם כדי כזית לכל אחד ושוב נמנו חבורה שניה ולא היה להם, הראשונים יוצאים ידי חובה והאחרונים לא.